

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Ryszard Kazimierz

Nazwisko: Helak

Miejsce urodzenia: Grudziądz

Data urodzenia: 04-03-1940

Imię ojca: Franciszek

Imię matki: Janina

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Informator o delegatach na I Krajowy Zjazd NSZZ "Solidarność", w okresie wrzesień-październik 1981 sporządzony w MSW w Warszawie w 1984 roku. Krótki biogram Ryszarda Helaka, który był delegatem na I Zjazd NSZZ "Solidarność" z Regionu Bydgoskiego znajduje się w t. 1. Ryszard Helak jest przedstawiony jako etatowy wiceprzewodniczący "Solidarności" w Zarządzie Regionu Bydgoszcz, internowany w okresie 13.12.1981 - 04.12.1982.	IPN Sz 0012/260 t. 1 (1027/IV).	
Sprawa Obiektowa (SO) krypt. "Klan"/ "Związek", prowadzona przez Wydz. III"A"/Wydz. V/Insp. 2 przez KW MO/WUSW w Gdańsku w okresie 14.11.1980 - 10.11.1983 dotycząca "ochrony operacyjnej" działalności NSZZ "Solidarność" w Gdańsku. SO "Klan" 24.08.1982 przemianowano na SO "Związek". Ryszard Helak występuje w donosie Tajnego Współpracownika (TW) pseud. „Wiktor” z dnia 28.09.1981 będącym sprawozdaniem szczegółowym z obrad w dniu 27.09.1981.	IPN Gd 003/166 t. 24 (185/IV).	
Akta operacyjne krypt. "Gotowość" dotyczące osób internowanych z terenu województwa bydgoskiego. Ryszard Helak występuje w aktach jako internowany do OO. w Potulicach na mocy decyzji nr 17/81 wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Bydgoszczy. Decyzją Komendanta Wojewódzkiego MO w Bydgoszczy nr 66/81/U z 04.12.1982 internowanie wobec niego uchylono.	IPN By 069/1357 t. 2 (1364/IV).	

Ryszard Helak został zatrzymany 13.12.1981 i doprowadzony do Ośrodka Odosobnienia w Potulicach na podstawie decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Bydgoszczy o internowaniu nr 17/81 wydanej 12.12.1981 z uzasadnieniem, że „może podjąć wrogą, o charakterze kierowniczym działalność, zmierzającą do fizycznego przeciwstawienia się organom państwowym i nie przestrzegania prawa”. Decyzja 66/81/U o uchyleniu internowania wydana 04.12.1982 przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Bydgoszczy została przekazana do Ośrodka Odosobnienia w Strzebielinku, gdzie ww. został przeniesiony 31.03.1982. Ryszard Helak został zarejestrowany 18.12.1981 przez Wydział Śledczy KW MO w Bydgoszczy pod nr 19728 jako internowany w ramach akcji krypt. "Jodla".

IPN Gd 159/412 (3/82).

Ryszard Helak był figurantem Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Pływak", zarejestrowanej 23.12.1981 pod nr 19804 przez Wydz. V KW MO w Bydgoszczy, a przerejestrowanej z zachowaniem numeru rejestracyjnego do SOR krypt. "Gryf" prowadzonej pod nr 20546 od 16.06.1982 przez Wydz. V KW MO w Bydgoszczy, a następnie przez Inspektorat 2 WUSW w Bydgoszczy. Prowadzenie sprawy zakończono 16.12.1989.

Materiały zniszczono 16.01.1990. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Akta śledztwa (RSD 9/83) prowadzonego w okresie 02.05.1983 - 30.06.1983 przez Wydz. Śledczy KW MO w Bydgoszczy a nadzorowanego przez Prokuraturę Wojewódzką w Bydgoszczy w sprawie o rozpowszechnianie ulotek o treści antypaństwowej w Bydgoszczy w związku ze świętem 1 Maja w roku 1983. W aktach znajdują się dokumenty rewizji i zatrzymań kilkudziesięciu osób, w tym 02.05.1983 u Ryszarda Helaka odbyło się przeszukanie, które prokuratura zatwierdziła formalnie 06.05.1983. Ryszard Helak oddał dobrowolnie kilka druków niezależnych wydawnictw. Ww. został zatrzymany 02.05.1983 i zwolniony 03.05.1983 z poleceniem skierowania na kolegium za udział w manifestacji pierwszomajowej. Śledztwo w sprawie rozpowszechniania niezależnych wydawnictw umorzono 30.06.1983, materiały znalezione w czasie rewizji skonfiskowano i zniszczono. 03.08.1983 akta sprawy złożono w archiwum pod sygn. 5703/III.

IPN By 070/5176 t. 1, 2 (5703/III).

Ryszard Helak był rozpracowywany w ramach Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Poligraf" nr rej. 4627 prowadzonej od 29.10.1984 do 05.10.1985 przez Wydz. I Zarządu WSW POW dotyczącej prowadzenia działalności politycznej poprzez kolportaż opozycyjnych wydawnictw.

Akta zniszczono. Wpis na podstawie akt IPN By 070/5234 i zapisów ewidencyjnych.

Akta kontrolne śledztwa (RSD 5/85) w sprawie wydawania i rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw, prowadzonego przez Wydział Śledczy WUSW w Bydgoszczy przeciwko kilku osobom, w tym Ryszardowi Helakowi. Śledztwo prowadzono w okresie 17.04.1985 - 30.08.1985 w wyniku informacji uzyskanych w sprawach operacyjnego rozpracowania (SOR) krypt. "Erika", "Konstruktor" oraz "Ślusarz", gdzie figurantami były inne osoby. Z akt wynika, że Ryszard Helak jako osoba związana z wydawaniem niezależnego pisma "Informator Bydgoski" był figurantem SOR "Poligraf". Pierwsze przeszukanie mieszkania Ryszarda Helaka miało miejsce 17.04.1985, następne, 10.06.1985 i tego dnia został on tymczasowo aresztowany oraz przedstawiono mu zarzuty "siania niepokoju społecznych" poprzez uczestniczenie w wydawaniu i kolportowaniu nielegalnych wydawnictw. 08.08.1985 uchylono tymczasowe aresztowanie z powodu złego stanu zdrowia. 09.08.1985 Prokuratura częściowo umorzyła śledztwo wobec Ryszarda Helaka i innej osoby z powodu braku dowodów winy. Pozostali oskarżeni zostali skazani 28.11.1985 na kary więzienia. 27.05.1986 Sąd Rejonowy orzekł zwrot maszyny do pisania Ryszardowi Helakowi.

IPN By 070/5234 (5800/III).

Akta prokuratorskie postępowania prowadzonego w okresie 17.04.1985 - 30.08.1985 przez Prokuraturę Wojewódzką w Bydgoszczy (Ds. 14/85) przeciwko Ryszardowi Helakowi i innym osobom z oskarżeniem ich o „podejmowanie działań zmierzających do wywołania niepokoju społecznego” . 17.04.1985 WUSW w Bydgoszczy wszczął dochodzenie w sprawie „podejmowania działań zmierzających do wywołania niepokoju społecznego” przez grupę działaczy podziemia solidarnościowego w Bydgoszczy. Prokuratura Wojewódzka objęła nadzór nad śledztwem. W aktach znajdują się dokumenty dotyczące powoływania i opinii biegłych, protokoły przesłuchań, w tym Ryszarda Helaka, postanowienie o jego tymczasowym aresztowaniu 10.06.1985, petycja mieszkańców o uwolnienie aresztowanych i in. 08 08. 1985 Prokuratura uchyliła areszt tymczasowy zastosowany wobec ww. z powodu pogarszającego się stanu zdrowia, a 09.08.1985 wydała postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa przeciwko R. Helakowi i innej osobie z powodu braku dowodów winy. 16 września R. Helak wystąpił o zwrot zarekwirowanych rzeczy – maszyn do pisania.

IPN By 99/33.

Akta sądowe w sprawie grupy osób wytwarzających i kolportujących nielegalne wydawnictwa prowadzone przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy (III K. 912/82). 17.04.1985 do mieszkania innej osoby w trakcie rewizji przyszedł Ryszard Helak, należący do kręgu podejrzanych w ww. sprawie. W jego miejscu zamieszkania również dokonano rewizji i znaleziono niezależne wydawnictwa. Ww. został zatrzymany i zwolniony po 48 godzinach. Ponowne przeszukanie miało miejsce 10.06.1985 i tego dnia Prokuratura Wojewódzka w Bydgoszczy przedstawiła R. Helakowi zarzuty i wydała postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. 08.08.1985 wydała nakaz zwolnienia z aresztu ze względu na zły stan zdrowia, a 09.08.1985 postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa przeciwko R. Helakowi i jednej z oskarżonych. Pozostali oskarżeni zostali przekazani do dyspozycji Sądu Rejonowego 30.08.1985. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy 28.11.1985 skazał ich na kary od 12 do 15 miesięcy więzienia. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy 05.05.1986 skazał oskarżonych na kary od 9 do 15 miesięcy. Nazwisko Ryszarda Helaka pojawia się w początkowych tomach sprawy. Został również wezwany jako świadek na rozprawę główną.

IPN By 332/23 t. 1-9.

Ryszard Helak został przyjęty do Aresztu Śledczego w Bydgoszczy 11.06.1985 a zwolniony 08.08.1985. Nakaz przyjęcia i nakaz tymczasowego aresztowania wystawiono 10.06.1985 do sprawy Ds. 14/85. Postanowienie o uchyleniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z dnia 08.08.1985 wydano przede wszystkim z powodu pogarszającego się stanu zdrowia podejrzanego.

IPN By 89/880.

Podteczka personalna pracownika kadrowego „N” kryptonim „Cyd”, „Kozak”, który po dekonspiracji na terenie RFN został przeniesiony do pracy pod przykryciem w Poznaniu na Targach Poznańskich. W jego podteczce znajduje się prośba do jednego z oficerów o wypowiedzenie się w sprawie możliwości wykorzystania mieszkania sąsiada Ryszarda Helaka do prowadzenia działań z zakresu techniki operacyjnej w mieszkaniu ww. Ryszard Helak w piśmie z dnia 21.04.1986 jest przedstawiony przez WUSW w Bydgoszczy jako jeden z czołowych działaczy politycznych w Bydgoszczy, który wchodzi w skład Bydgoskiej Komisji Koordynacyjnej „Solidarności”.

IPN BU 3344/3 t. 1 (J-13186, IPN BU Z/ 002795/1).

Teczka dysponentów punktów sygnalizacyjnych o krypt. „Hektor”, „Hektor I”, „Hektor II”. W dniach 11-15.02.1986, 26.02.1986 - 01.03.1986, 15.05.1986 zarządzano obserwację mieszkania Ryszarda Helaka z bloków stojących naprzeciwko. Posterunki obserwacyjne mieściły się w 3 miejscach, z których widać było wejścia do mieszkania Ryszarda Helaka: w mieszkaniu osoby, która zgodziła się udostępnić swoje locum na kilka dni za wynagrodzeniem oraz w mieszkaniach dwóch pracowników związanych z WUSW.

IPN By 079/509 (695/86).

W teczce personalnej i teczkach pracy Tajnego Współpracownika (TW) pseud. "Student"/ "Klimaszewski"/ "Działacz" prowadzonego od 26.06.1981 do 31.08.1988 przez Wydz. III "A"/V/ Inps. 2 KW MO/WUSW w Bydgoszczy zachowały się liczne donosy, w których pojawia się nazwisko Ryszarda Helaka.

IPN By 0085/1509 t. 1-4 (40805/I).

Lista kandydatów do Sejmu i Senatu Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" opracowana przez Zespół ds. Kontaktów z Regionami Biura Wyborczego Komitetu Obywatelskiego "Solidarność". IPN BU 01619/29, IPN BU 0726/57.
Ryszard Helak występuje na listach osób kandydujących do Sejmu w 1989 roku z woj. bydgoskiego.

Dokument stanowi opracowanie MSW w Warszawie dotyczące NSZZ "Solidarność" (zawiera spisy działaczy). Ryszard Helak występuje w spisie działaczy z Bydgoszczy. IPN BU 00726/59 t. 1 (222/36).

Ryszard Helak figuruje w rejestrze zastrzeżeń wyjazdów za granicę KW MOWUSW w Bydgoszczy z lat 1979-1989. W związku ze sprawą RSD 5/85 Wydz. Śledczy WUSW w Bydgoszczy 10.06.1985 wniósł zastrzeżenie (zarejestrowane pod nr 24729) Ryszardowi Helakowi wyjazdów do "wszystkich krajów świata" na okres 28.05.1985 - 28.05.1987. IPN By 077/639.

Taśma magnetofonowa, dar Mieczysława Cholewy, „Dzwonek niedzielny” nr 20 z dnia 15.05.1988 cz. 2. "Dzwonek niedzielny" to gazeta dźwiękowa utworzona przez Stefana Bratkowskiego będąca zapisem comiesięcznych spotkań dziennikarzy i twórców kultury odbywających się w Duszpasterstwie Środowisk Twórczych przy Kościele NMP w Warszawie. Na taśmie zarejestrowana jest m.in. wypowiedź Ryszarda Helaka. IPN Gd 749/16 t. 2.

Fotografia przedstawiająca internowanych z regionu bydgoskiego, a wśród nich Ryszarda Helaka. Fotografia została wykonana w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku znajdująca się w zbiorze fotografii wykonanych przez Lecha Różańskiego i Andrzeja Madraka. IPN BU 2876/58.